

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek és közlésnek a pontosan és jutányosan közöltetik.

Az év hanyatlása közelegyén szíves tisztelettel figyelmeztetjük a két haza olvasó közönségét, hogy az eddigiekhez új derék erő'k's biztos levelezők járulása és segéd munkálkodása mellett, új betűkkel megjelenendő, s érdekegyesítő elvű testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhozküldéssel boríték alatt egész évre 12, félre 6 p.f.t, borítékalanul házhozküldve pedig egész évre 10, félre 5 p.f.t. K ülföldre vagy az örökös tartományokba járatandó példányok iránt egyedül a bécsi cs. k. főpostahivatalnál rendelkezhetni, belsőre pedig az ország és kapcsolatos részei minden k. postahivatalnál s a szerkesztőségnél Pesten uri-utca 453 sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén, bármi biztos alkalom által, vagy szorgalom- és gyorskocsi utján.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyorsz. (Kinevezések és előléptetések; levelek a fővárosból egy ellenzéki taghoz a vidéken; a dunatiszai csatorna-társaság; Pest és Nógrád megyék közgyűlései; pécsi mozgalom; magyar gazdasági egyesület közgyűlése; ugyanonét jutalomhirdetés; a kir. m. természetudományi társulat; Kisfaludy-társaság; budapesti napló.)
Ausztria. (Prágai levél a szlav irodalmi haladásról.)
Amerika. (Az egyesült státusok hathatós rendszabálya a háborúnak erélyes folytatására; alapos hír a congressus összehívéséről.)
China. (Tudósítások kereskedési viszonyokról.)
Portugália. (A Times tudósítása a portugáli eseményekről; a Cintra melletti ütközetről; elegy.)
Anglia. (A Times okoskodása az amerika-mexicói háborúról; hajók elkoboztatása.)
Franciaország. (A tunisi bey Párisban; Odilon Barrot keleten; miniszteri tanács Krakó bekebelezése iránt.)
Olaszország. (Bonyolult pénzügyi állapot.)
Görögország.
Törökország.
Értesítő; dunavizálás.

Magyar- és Erdélyországi.

Ő cs. s. ap. kir. Főls. a modrusi székesegyház buccari társasában Mudrovich Nikodémot olvasókanonokká, Ballás Mátyás hrelini lelkészt transalbinai főesperessé, és Soich Venczelt, papnövevény-intézetbeli lelképástort kanonokká, a brebiri társaságában Dorich Mátét éneklő, — Karschul János modrusi és Komol Vince selcei lelkészt kanonokká; — a novi társaságban Ivich Ferenc otocsáni alesperest és sináci lelkészt ör-, Xanich Vince ogulini alesperest és lelkészt kanonokká; továbbá a fumei társas káptalanban Visner József, tertiai lelkészt, Schrok Ferenczel fumei gimnasiumbeli tanítót, — Matejich Ferenc és Sebastianich Ferenc helyetteseket valószínű kanonokká legkegy. kinevezte; Sztáray Viktor grótot és Fekete János magy. kir. udv. kanzellariát foglalmazó gyakoronokokat pedig tiszl. udv. foglalmazókká kinevezni legkegy. méltóztatott.

Levelek a fővárosból egy ellenzéki taghoz a vidéken.

I.

Vettem leveledet; leveledben az emlékeztetést fogadásimra. De mikor én neked oly könnyelműen felfogadtam, hogy tájékozódásra közügyeink fejlődéséről, úgy a mint azok itt a középponton nekem mutatkoznak, folyton tudósítandlak, nem tudtam, mit ígértem.

Ez sokkép veszedelmes dolog rám és rád nézve. Rám, mert az igazmondó sorsa elérhet. Rád, mert a szövetség, mellyben állunk, nézetünk eddig meglehetőleg egyező irányú azon aggodalmat kelti bennem fel, hogy soraim szárdékomon túl hatnak reád; s mint idegesebb, ifjabb ember nem bírsz azon léleknyugalomra, azon magas állásra fölemelkedni, honnan a dolgokat tekinteni kell; nem bírod sympathiádat eléggé megtagadni, s nálad is sok elvbarátunk példájakint a számító ész komoly tanácsai a felháborodott kedély keserűségeiben fuladnak el.

Igazad van, ha állítod, hogy ti a vidéken mit sem tudtok a fővárosi közéletéről. Ha lapjainkat kezembe veszem, meggyőződöm, hogy az itteni események árnyát sem bírjátok azokban fölfedezni. Azért egy ellenzéki tag a fővárosban s egy a vidéken nem is hasonlítanak egymáshoz. De ne gondold, hogy ez által azt értem, mintha mi itt — bocsáss meg a hasonlatért — kioskoláztok parádéparipák volnánk a szilaj tanulatlan csikókhoz képest a vidéken. Nem, hozzátok képest szilajok mi vagyunk, kioskoláztok volnánk ugyan, de ugyanevezett erkölcsösök lettünk, mit nálatok makranczosnak hinak.

Ebből is gyaníthatod, mi más színben tűnnek előttem fel a napi események elannyira, hogy ha néha belsemben tekintek s észreveszem, mennyire különböznek a benyomások, miket politikai életünk jelenségei lelkemben hátrahagynak azokétól, kikkel egy ügyet szolgálók, szinte megdöbbenek; bevallani pedig magamnak is alig merem, annyival kevésbé szólni felőle. Mert noha sokszor éreztem magamban, hogy erős meggyőződés kimondása épen az által nyer független lelkekben sajátzerü ingert, ha mások vélekedéseitől élesen eltér s nem kerestem soha, mint tudod, ama dicsőséget, mellyet egy megtapsolt vélemény tulipán stilybeni ismétléseivel gyűléseinkben arathatni; de más részről a különözködésnek s izolálásnak sem voltam soha barátja. Ha egyáltalában nem vala lelkem veletek menni, üttem s hallgattam nagy bölcsen.

Ily hallgató hazafiak azonban vajmi sokan vannak s naponként félelmesebben szaporodnak, kivált sorainkban. Mosolyogni fogsz, ha merészen állítom, hogy e hallgatás könnyen s írba dönti a magyart. Pedig ugyan. Ne itélj kérlek, míg leveleimet végig olvasod. Talán belátod.

Ha e perczen feladatomból tüzhelném, hogy osztályozzam politikai pártainkat valóság szerint, nem mint látzólag a közélet felszínén előtűnnek; meggyőződés szerint én ezt így tenném:

- Ellenzék — csekély szám de borsos.
- Conservatív — nincs.
- Reactionalis párt — csekély számban, de hatalmas, kivált pénzerőben.
- Hallgató párt — legio.
- Ez utolsó pártban találsz számos olyat, kiket a világ a másik két párt kitűnő embereinek tart. 'sat.

'S vajjon miért hallgatnak ők? — fogod kérdeni. Talán, mert a bölcsesség e fáját mindig gyakorlották? koránsem. Ez eddig épen nem vala kenyérök. — Vagy tán, mert hiszik, hogy a dolgok beszélésük nélkül is vágásban vannak s igen jól mennek? Épen nem. Szólj csak velök bizodalmasan s nyisd meg keblök rejtekét, megérted, miért hallgatnak, de bevallani nem merik, nehogy megtudják ott, vagy itt 'sat.

Van azonban e hallgatásnak — köztünk mondva — még más mélyebb oka is. Hazánkban egy osztály van, örök ifjúságban diszós közéletünkben tényleges hatalom, mellynek szebb éveinkben mi is nem utolsó tagjai voltunk, a hallgató ság. Ez mint tudod, nem politikai párt, de hatalmas tényező a magyar politikában; s mert e hallgató ság oly szünet nélkül lármáz, ez az ok, melly miatt sok hazafi hallgat. Hidd el barátom, ha azok, kik most hallgatnak — eme hallgató párt — megnyitná ajkait, és szólna szabadon, mint érez; ellenben a hallgatóság elnémulna kissé, míg józanodik, mentve volnánk s közéletünk egészen más szint öltene magára.

De hiába, most az ifju óriás akarja osztogatni a polgári érdem koszoruját, s tapsaiban a jutalmat, zúgásaiban a büntetést kiszabni; s mert az elsőre sokan nem vágnak, az utólsótól pedig sokan félnek, ezért hallgatnak. Bizony barátom! gyakran lebeg előttem apáink képe, midőn felkiáltottak: vitam et sanguinem; sed avenam non! Mi méltó utódai vagyunk. Egy választás napján kockára vetjük életünket, erszényünket, de néhány ifju nem tetszését meg nem bírja lelkünk — sed avenam non! —

Ne bámulj mégis szerfelett e dolgokon. Lépnél csak néha meleg napokon gyűlésteremünkbe s látnád, mi történik itt, jobban megértened e hallgatást. Betekinték az utolsó gyűlés egyik napján s mit láttam? Föláll többek közt e megyének annyira szeretett előbbi főispánhelyettese és szólni akar. A hallgatóság sokáig zugott s kiáltá: K. thirót halljuk — ki azonban a sort átadá. — Végre az elnök főispánhelyettesnek kelle szónoklani, hogy kihallgatást nyerjen előde számára. — Később feláll Sz. I. gróf, hogy szóljon oly discussióba, melly jobbadán személye s politikai eljárása körül folytatták. Sokáig kelle kihallgatásért várni, a „nem halljuk” lármát tűrni, s hosszabb beszéde egész folytatásban küzdenie a hallgatósággal kihallgatásért.

Ily jeleneteken ám örüljenek pártunk legmalitiosabb ellenségei; én és te s tán minden igaz ellenzéki tag elborzad s kétségbeesik.

Ámde mondani fogod, mi jogosít néhány pajkos ifju szilajkodását pártunknak róni fel bünül? De igen barátom, mert nem egyedül az ifjúság bünei szomorítanak meg, ezek csilapulnak s józanulnak, mint mi. De hihetnéd, hogy találkoztott egy, — csak egyetlen egy — a népes gyűlésben főkép sorainkból, ki az ifju óriás garzdaságai ellen szót emeljen? Isten mentsen. Megharagudott volna a fiatal óriás s tán elzuga magát s a világ elvész bele.

Aztán valljuk meg az igazat. — E hazában, mellyben a szólásszabadság mellett e nemzet évekig disszertált, melly férfias kitöréssel küzdött s megtudta azt öni, azt hiszi, hogy a veszély csak fölülről jöhet, alólról soha. S kinek erős nyakát senki más nem bírta meghajtani, otthon papucs alatt görnyed. Egykor ha

szóltál s keserűségben szavaidat rosszul választád, megtörténhetett, hogy törvéuszek elibe állítottál s pörbe fogtak. Most ez nem történik. De ha szólasz, mint nem szeretik, és szólasz, mit leked sugall, de az nem épen az, mit vezetők mondának s mit a fiatal óriás kíván, ha a z á r u l ó vagy s ezt statarialiter kihirdetik az országban s azok török fölötted a páleztát, kik eddig szeretetünk tárgyai voltak.

'S aztán illy discretio ennyi loyaltas hol és kik által gyakoroltatik? Pesten barátom. Az ország középpontján. A fővárosban. A magyar civilisatio gyűhelyén. A legerősebb ellenzéki megyében, hol ellenvélemény alig van. Hol a magyar ellenzéket mint tükörben szokták nézni. Honnan a többi hatóságnak irányt szeretünk adni. Hová a szegény vidéki apa fiait annyi áldozattal szelidebb erkölcsöket tanulni küldi s ha akarod, még ezer: hol és honnan!

Gondolod aztán barátom, hogy ez eljárás közéletünkben tiszteletet gerjeszt pártunk iránt, növeli tán az osztályok sympathiáit? avagy ha többségünk veszne, megmenti talán számunkra a jó vélelményt, mi nélkül pártunk veszne van? Barátom! ha eszünkre nem térünk, pártunk elnyomatik, de nem a conservatike ereje, nem a hatalom sulya, de saját bününk által s mi legleverőbb, el fogják fölöttünk mondani: vesztünk megérdemeltük, és szánni nem fog senki, mert senki sem tisztelt, senki sem szeretett.

Ne véld, kérlek, hogy elégtelenségem teljében szívem eltelet keserűséggel pártunk ellen is. Hidd meg, soha nem éreztem mélyebben ragaszkodásomat, mint e kinos aggodalomban jövendője felett. Avagy talán buzgóbb hivetek volnék, ha hallgatnék, mint sok más? vagy egészen visszavonulnék közügyeinktől? vagy épen — mert illyesmitől is tartanunk lehet — zászlót cserélnék s tábort váltanék? Nem barátom. Mindkettőtől menten éltem eddig is s így halok meg.

Elmondandom tehát mindenről, mit gondolok, mert így akarod. Hallgatni nem hagysz. Hazudni nem tudok. És mivel suttoznim szeretek, vedd leveleimet nyilván. Én író nem vagyok, de B. megtanított egy értekezésében: hogyan lehet valaki harmadnap alatt eredeti író. 'S mert journalista nem vagyok, épen nincs okom követelni P. tanácsát; sőt inkább nem hizelegve senkinek megtagadva sympathiáimat, elnyomva ellenszenveimet, elfogulatlan mondandom el, mit érzek napi eseményeink, politicusaink, a pártok eljárása s a következesek valószínűsége felől oly rendben, mint épen eszembe jutnak s mikor időm enged.

Végül néhány sort ama kérdésekre, mit hihetőleg magadnak teendesz: miért választám e lapokat leveleim közlönyül?

Mondd, mi választásom van?

A Pesti Hírlap — fogod mondani. Barátom! ennek állása kényes. Kényes azok ellenében, kikről hihetőleg irnom kell s kényes ellenemben. Tudod a P. Hírlap az ellenzék declarirt lapja, de mindenki tudja, hogy azokkal, kiket par excellence annak nevezhetünk s kik előbbi kezelői voltak, nem egy kalap alá valók. Én, ki nem kerülhetem hihetőleg, hogy állapotaink fejtegetése közben e lapról is ne szóljak, pedig nem szeretem, hogy midőn gondolatim független röptét követem, egy kétely nyűg gyanánt lebegjen előttem: vajjon nem veti é vissza a miatt, mit mondani fogok s mondanom kell.

A Bp. Híradót? erről úgy hiszem, többet kell szólnom, mert hogy az egyik tényező közéletünkben, te a vidéken leginkább érzed, én pedig merészen állítom, hogy a mai állapotok előteremtésében hatalmas részt fog egyszer számra róni fel az elfogulatlan buvár. E lappal tudod nekem eddig semmi közöm s mig szelleme megmarad, nem is lesz. Nem egymásnak születünk.

A nemzetet? tán csak eszedbe nem jut.

Tehát a Jelenkor? Igen — a Jelenkor; megmondom miért.

A legnagyobb magyar, mint őt ellenségei is nevezik, — ellenségei? fogod kérdeni, igen, e szót utolsó gyűlésünk előtt nem fogtam volna használni, ha ellenzéki tagról szólok, de azóta láttam, hallottam, hogy neki sorainkban is ellenségei vannak, — tehát a legnagyobb magyar néhány

év előtt e lapot választá, hol pártunk leghatalmasabb embereivel, midőn állának erejük délpontján, megküzdjön. Akkoron ő ezen lapokat függetlennek vagyis párt-szenvedélytől mentnek szeretettel volna át-keresztelni. Mint mindig, akkor is előtte járt a korának 's mint az idők többi prófétái, természetesen meg nem értett. Ő már akkor érezte a „független“ szükségét. Mi csak ezután fogjuk megtanulni — bár ne fizetnők drágán a tanulást — hogy a státuspolitikát két, a szélsőségekbe egymást mindinkább besodró, párt helyesen nem intézheti el; egyáltalában nem, ha oly állásra kényszeríték egymást, hol közlekedés 's megalkuvás közöttük már teljes lehetetlen, hol nincs többé tárgy, mely egyesítse, hanem mindenütt mint éles ellentétek állnak szemközt. Illy viszonyok közt a dolgok természetes fejlődésével eljutunk azon eredményekhez, melyek politikai életünket e napokban oly feltűnően bélyegzik. T. i. a szélsőségek élethalál tusája; kölcsönös ingerkedései; naponként növekedő exasperatio; a gyűlölet, mely közéletünkben a társas életbe is oly aggasztólag átszivárgott, határtalan gyanakodás, örökös kriminációk 's különös dacz emésztének fel minden jobb erőt; ezekben merül el minden hazafi törekvés 's ha gyűléstermekbe lépünk, hol a haza felvirágzásáról honfiaknak kellene higgadtan tanakodni, harcban 's keserű tusában látunk személyt személy ellen, kikben, mint természetes, a felzaklatott szenvedély mindenütt ellenét mutatja 's felejteti a hazát.

Kell tehát független közöny; független, vagyis párt-szenvedélytől ment ember minél több, kik higgadtan vizsgálva az eredményeket, hová jutottunk, őszintén, tartózkodás nélkül elmondja, nem azt, mi ellenfeleink büne — nem, de mi a miénk. Mit is érdekelnek engem elleneink botlásai? minél több, annál jobb. De nagyon is érdekel minden baklövés, mit pártunk tesz, mert bukás a vége. 'S ha aztán ez bekövetkeznék, hiában panaszkodunk ármány, erőszak, ellenfelünk malitijája felett. Nemzetek életében mindig azé az igazság, a ki győz. 'stb.

Van mégis, mi a fatumok fölött is vigasztaló gyanánt áll; 's ez polgárisodásunk legszebb hódítványa — a világvélemény erkölcsi sulya, mit nemzet kivíhat magának. De ezt meg kell érdemelni. Ehez magas polgári erények, önfeladás, önfeláldozás, tiszta kezelés 's tiszteletre kényeszerítő eljárás kívántatik. Előtűnk a példa szerencsétlen szomszédinkban. Tán jó hazafiak voltak, kik a köznésvét 's általános sympathia érzelmét kárhózzatással cserélték be nemzetüknek?

És most isten veled, közelebről többet. Y.

A' dunatiszai csatorna-társaság 9dik választványi ülésének jegyzőkönyve. F. é. nov. 13. sz. k. Pest városában nm. Gyürky Pál ur ó excell. elnöklete alatt a' dunatiszai csatorna-vállalat tárgyában működő választvány ülést tartván, elnök ur ó exc. hivatkozva a' f. é. jul. 10kén tartott ülés határozatára, mindenek előtt Beszédes J. urnak Klenze, T. Clark és Fynje urak véleményeire készült nyilatkozatát tanácskozás alá boesátá, melyben vízmérnöki nézeteit terjedelmesen előadván, mi a' különböző költségek kiszámítását illeti, a' hollandi vízmérnök által javasolt nyolcz zsilip-építésre kiszámított pénzösszeg csökkentésére ügyelve, előadja pesti építész Hild urnak azon kiszámítását, melyből kitetszik, hogy már ennél fogva is azon 8 zsilipnél másfél millió pft kiméltetnék meg. Így továbbá pontonként taglalva Fynje kiszámítását, azt következteti, hogy bárha az egész csatorna öble emberi kézzel ásatnék 's azon modorban, mint Fynje tervezi, a' csatornának összes költségei 12,625,875 pftot felül nem haladnának. Meggyőződése azonban azt tartja, — mint azt a' sár- és kaposvizi csatornák is tanusítják — hogy a' vizerő használatával ezen összes költségek 5,698,903 pft-ra csökkentetnének. Ennek folytában m. gróf Dessewffy Emil ur, mint e' végre kiküldött alváltványi elnök benyújtá azon értekezése eredményét, melyet a' csatorna tárgyában, Vodjaner S. urral kiküldetve levén, későbbben tartott Clark urral, melyből kitetszett: hogy a' kisebbszerű, de mégis 9,000,000 mászát évenként szállítható csatorna elkészítésére 12,313,988 pft kívántatnék; hogyha pedig a' csatorna ugynevezett cornish-gépekre alkalmaztatnék és a' víz fölemeltetnék: az összes költségek 9,034,787 pft-ra (a' kiagyagozás, melyet a' hollandi mérnökök és Beszédes szükségtelenek állítanak, általa 4 millióra számított költségei is befoglaltatván) csökkennének, azt állítván egyébiránt Clark ur, hogy a' teherszállítás 49 óra, a' személyszállítás ellenben 16—17 óra alatt Szegedről Pestre eszközölhető lenne.

Nemkülönbön Vodjaner S. ur benyújtá kereskedelmi hiteles adatit a' csatorna reménylhető jövedelmei előszámítására használandókat, és előadván, mikép 1845ben 2,691,521 pozs. m. gabona szállított Szegedről Pestre, 121,716 m. só, 199,900 m. dohány, ugy különböző árukban 150,000 m., mindezek mázsájától 6 pgó krajczárt csatornabérül (peage) számítván, annak valószínű évenkénti jö-

vedelmét, a' partmelléki szállítványokat nem is tekintve, 316,000 pgó ftra számítja.

Végre nm. elnök ur jelenti, hogy azon hivatalos felszólításokra, melyeket azon választványi ülés határozatából azon földbirtokosokhoz, kiknek határin e' csatorna vonandó, bocsátott, 's melyekben elősorolván azon anyagi hasznokat, melyeket ezen csatorna nemcsak közlekedési, de malomipari, kiszáritási és más gazdasági tekintetből nyújt, őket szabad ajánlások tételére felhívá, mindez időig a' válaszok meg nem érkeztek.

Mindezek komoly megvitatásai után elismertett ugyan, hogy Beszédes terve ellen a' kir. építészeti igazgatóság által támasztott nehézségek 's ellenvetések hydrotechnikai tekintetből eloszlattak 's ennél fogva e' terv technikai létesíthetősége a' választvány előtt kétséget nem szenved; sőt az is nyilvánvaló, hogy e' csatorna által a' tiszai vidékek árvi veszélyrel semmikép nem fenyegettetnének. Azonban más részről nem kerülhet el figyelmét e' választványnak az, hogy jelenleg midőn a' pénzviszonyok nem kedvezők, remélhető alig lenne, hogy ez alkalommal, míg kedvezőbb idők nem derülnek, a' részvényes társaság tetteleg alakulhasson. Ugyanazért jelenleg föl nem hagyva ezen, a' nemzeti ipar 's anyagi jólét előmozdítására annyira közhajtsággal támogatott, de a' törvényhozás általa alá is vett és rendkívüli kiváltságokkal ellátott dunatiszai csatornavállalattal, véleményét a' választvány abban öszpontosítja: hogy e' csatorna ügye iránt most elhatározó lépés ne tétessék, hanem a' bekövetkező országgyűlés előtt néhány hónappal, remélve azt, hogy a' pénzviszonyok megjavulván, a' költségek összége is a' földbirtokosok és illető törvényhatóságok szabad ajánlatai által megfogyaszthatik, újabb öszszejövetel tartassék, mikor az: vajjon a' társaság mit legyen teendő, 's az ország bejövetelet vegye é igénybe vagy ne, vagy pedig maga részéről lemondván ezen vállalatról, minden terv és költségvetés az ország rendelkezése alá bocsáttassanak? el fog határozatni; mely időhalasztást annyival czélszerűbbnek véli a' választvány, mert addig azon mozgalmak sikere is, melyek a' csatornavonalba eső vasutak iránt bizonyos tekintetben ezen társaság tudtánálkül az illető helyen történtek, már tudva leend, és így a' társaság magát jobban fogja tájékozhatni. Ugyanezzel fogva azt véli a' választvány, hogy a' bekövetkező országgyűlés előtt kellő időpontban további tanácskozás végett egy társulati közgyűlés hívassék öszsze; most pedig, miután azon czél, melyet az előleges költségek fődözése végett az aláírók magok elibe tűztek, teljesen el van érve, 's egy többoldalulag megvitatott terv minden rajz- és költségvetésekkel együtt készen van, a' fennmaradt pénzösszeg az aláírók között aránylag osztassék fel, azon ismételt kötelezéssel a' társaság részéről, hogy bármikor jőjön létre ezen vállalat a' jelen társaság által részvények útján, az aláírók adakozásai arányában tarthassanak jogot a' kibocsátott részvényekhez.

(A' dunatiszai csatornatársaság 10dik választványi ülési jegyzőkönyve.) 1846dik évi nov. 14kén folytatólag ülést tartván, mindenek előtt a' tegnapi ülés jegyzőkönyve hitelesített. Azután felolvastott azon választvány jelentése, mely az előleges költségekre megajánlott pénztár megvizsgálására 's arról folytatott számadások megrostálására küldetett ki. Ebből kitetszik, hogy Vodjaner S. ur, ezen társaság megbízott pénztárnoka, ezen pénzösszeget tökéletes pontossággal 's legjobb rendben kezelte, és minden bevételeit és kiadásait hiteles oklevelekkel tanusította. Kitetszett továbbá, hogy az 1845ki jun. 3dikéig beadott kimutatás szerint aláíratott 58,166 pft. Ezen öszszegből készpénzben befizettetett 32,421 pft. Az ajánlónál kamat mellett van 25,745 pft. Az öszszes eddigi kiadás teszen: 18,080 ft 38 kr; e' szerint a' künlevő kamatoknak, melyek 1481 ft 40 krt tesznek, ugy a' készpénzben lefizetett öszszegnek 4pctes kamatai hozzáadásával jelenleg a' társasági vagyon teszen: 42,717 ft 38 krt, melyek újabb megvizsgálása és az oklevelek öszszehasonlítása után, javasolja e' választvány ezen számadás helyeslését és a' számadó pénztárnok biztosságára szolgáló felmentésről való bizonyítvány kiadását.

Egyébiránt tekintve azt, hogy Beszédes J. ur tervére vonatkozva, már, mint fentebb előadatott, minden szükséges adat a' társulat költségén megszeretett, miszerint ha kedvezőbb idők virulnak, a' részvényes társaságnak valódi alakulása ezek hiányával fel nem tartóztatatnék: ugy vélekedik a' választvány, hogy Beszédes J. ur addig is, miglen idővel a' részvényes társaság megalakulhat, hoszszas és költséges fáradozásáért előleg 3000 pftal jutalmaztassék meg, fentartván magának a' társaság, hogy ha időközben a' részvényes társaság létre nem jöhetne, és ezen csatorna ügye a' jövő országgyűlésnek ajánlatná, Beszédes J. ur bővebb megjutalmaztatását az ország rendinek ajánlani fogja, ugy azonban, hogy Beszédes J. ur minden ezen vállalatra vonatkozó rajzait, kiszámításit, szóval: általános

hydrotechnikai adatit a' társulatnak azonnal tulajdonkép általadja, nem levén Beszédes urnak, ha ezen társaság a' csatorna építésével felhagyna, egyéb jutalomra követelési igénye. Nemkülönbön T. Clark urnak 400 darab aranyat, Klenze urnak 250 darab aranyat — tanusított fáradságuk jutalmául — megajánlatni véli a' választvány; javasolja továbbá, hogy a' titoknok urnak hónapok szerint kivetendő eddigi járandósága, öszszesen 480 pft. értékig, azon feltétel alatt utalványoztassék, hogy, ha a' következő gyűlésnek, mellyen e' csatorna ügye végkép elhatározatik, időhatára pár hónappal továbbra halasztatnék is, a' titoknok, eddig is dicséretesen folytatott eljárását félben szakasztani nem fogja. Végre miután a' lánchid-társaságtól kölcsönzött földfuro eszközök elhasználasáért annak fenálló követelése még e' társulati pénztár által kielégítve nem lennének, azok kielégítését is szükségesnek isméri.

A' mi pedig az ezeken tul fennmaradt pénzösszeget illeti, mire a' társulatnak ezután szüksége nem leend, azt a' társulatnak ajánló tagjai közt kellő arányban felosztatni véli 's ennél fogva, ha ezen véleménye helyesletnék, szükségesnek itéli a' választvány, hogy jövő 1847d. évi jan. 1ső napjáig a' be nem fizetett ajánlatok fizetessenek be hátralevő 4%tes kamataikkal, mely befizetendő summának és hátralevő kamatoknak tudtára adandja, mihelyt azon kiszámítás az arra kiküldött választvány által meg leend vizsgáltatva, mely választványra kiküldettek m. gróf Dessewffy Emil, Koller Ferencz Pest városi tanácsnok és Veber Jánostitoknok urak.

Pestmegyei közgyűlés. A' negyed- 's utána

következett napi ülések tárgyaiból kiemelendőnek véltük először a' költ s é g v e t é s t. Pecunia est nervus rerum gerendarum; ezt mondá már Cicero, 's hogy ne mondanók mi, kik nem kardok vérszomjas csörgősei közt rettegjük át mulékony óráinkat, hanem a' földmivelés, ipar és kereskedés korában élvezzük munkáink jutalmát, ha mégis élvezzük. Költségre tehát minden esetre szükségünk van, hogy fel ne akadjon a' legszükségesebb, mitől az országok békéje függ; hogy fel ne akadjon a' közigazgatás, az igazságszolgáltatás rendje. E' költségek kivetéséhez fogtak ns Pestmegye rendi novemb. 24ki ülésükben; szinte látni lehetett a' néperdekkel mellett buzgó férfias homlokaikon a' majd majd csüggesztő és fájdalmas gondolatot, mikép itt pénzről, pedig tetemes öszszegű pénzről leend szó, és felőle határozás is; és e' pénzt oly tagjai fizetendik a' házának, kik nem szól h a t n a k belé. Mi csakugyan nem irigylendő állapot a' világi életben. Érzék ezt sokan a' rr. közül 's ezek vajmi örömmel osztották volna meg e' költséget a' nemesi tágas birtokokkal is, ha a' törvény ott nem állna tiltó hatalmával. 'stb.

A' nemesség ezt nem ürheti tovább szívtelenségi vád nélkül; 's hála az égnek, e' tekintetbenmi az elvet illeti, tán tisztában is lennénk már, csupán a' létesítés támaszt némi elálgaszt; azonban a' háromszetendős időszak, mi közbeesett, a' késkedők kijózanítására is elég levén, biztosak lehetünk, hogy a' közadózás nagy napja messzire nem fog maradni. A' tisztbi bizottság, mellyre ezen költségvetési javaslat kidolgozása bízott, nem tudni — mi czél 's eszméből indulva, a' házi szükségek 's kiadások fődözésére 209 ezer pftot ajánlott kivetetni; azonban a' rendeknek eszébe jutván, miként itt a' nép erszényéről van szó, mellyet évenként gazdag gyapju- és gabna- és egyéb jövedelmek épen nem terhelnek, e' mellett még az aggodalmas inség előküzöbén már is tetemesen érzi a' nélkülözés bajait, jónak látták a' házipénztár jövedelmét 161 ezer pft-ra csökkenteni, a' hadi járandóságot a' javaslat szerint 168 ezerben hagyván meg. Így tehát a' folyó katonai évre Pest Pilis és Solt törv. egyesült megyék adózáji országos adó fejében 329,000 pftot fognak fizetni. Ezek folytában kifejezetten azon kívánság is, hogy ezen költségvetés egész menetében kinyomatván adassék át a' közvéleménynek. Nyilvánosságtól csak az fél, kinek utai bizonytalanok, czélja kijelöletlen 's eszközei nem a' legtisztábbak; illyesmit magyar törvényhatóságról, habár más pénzről rendelkezik is, mihelyt mindenkinek — ha t. i. nemes — beleszólási joga van, a' legroszszabb szándék mellett sem tehetni fel; azonban némelly okok, mikről itt bővebben nem értekezhetni, ezen szép kívánság teljesíthetőségét még ez alkalomra viszszartoztaták. De nem messze már az idő, midőn úgy, mint minden megyéje az országnak nyílt költségvetéssel, nyilvános eljárással lépnd ki a' térre, hová alkotványos állásánál fogva hivatva van; mikor aztán érteni fogjuk egymást, 's nem leszünk kénytelenek mint Vasban nem helyesleni azt, mi mellett Pestben élethalálra megküzdénk vala.

Nem termett semmi, vagy csak igen kevés, tehát inség, és szükség leend; a' szükség pedig, miként mondani szokják, törvényt ront; hol pedig törvényrontás jó napi rendre, ott vége a' személy- és vagyonbátorságnak, oly két dolognak, mik nélkül az élet: halál, a' szabadság: rabság.

előtt Somogy megyében lakó s illető örökösök törvényes ellenmondása dacára 3000 ft. e. p. megvett s iránta pör foly, 13 ezer ft. e. p. kivánt, s a megajánlott 12 ezer ft. e. p. azért oda nem adta: ó exc. pedig mellőzvé a szerénytelen, a szomszédoknak hasonlóan alkalmas házait vette meg.

Takarékpénztárunkban volt július, augusztus, szeptember s october hónapokban bevétel: 77,270 ft. 21 kr.; kiadás: 54,527 ft. 12 kr.; eddig 1 ftől 2000 ftig 4%; 2000 ftől határtalan sommagig 5% fizettetett; legközelebb a választottság közgyűlés által elintézendő ama javaslatot tette: fizetessék vagy általánosan minden betételtől 5%, vagy csökkentessék 500 ftig e. p. azon öszlet, mellytől jövő évben 5% lenne fizetendő.

Az eddig hiányzó lövészház részvények utján tervezetik felállítani s így megint új mulatság.

Működésben levő vasgyárunk új részvény-kibocsátás által vállalati hatásköre terjesztésére céloz: mi által tervezett nagyszerű átalakulása akadályt elhárítandja.

Coaxot eddig nálunk a vasgyár égetett; az idén azonban már a székesegyházi uradalom is Szabolcsra, hol ertyedetlen buzgalma Rihmer Bódog örkanonok czélszerű kezelése alatt, a terjedelmes kőszénbánya 5000 ft. e. p. tisztá jövedelmét hoz, coaxot égetett; legközelebb Náray János ur is pécsi terjedt kőszénbányáinál coax-kemenczét építtetvén, s coaxot égettetvén; már Pestre nevezetes szállítványt küldött s coaxának jósága miatt sok megrendelés történt nála.

Pécsről 4 órányi távolságra Lukafa somogy megyei helységben, hol m. Batthyány Kázmér grnak jó keletű üvegyára van, legközelebb Auer bécsi, Czvetkovich pécsi, ismét Koharich szigetvári kereskedők kedvező eredményel porcellángyárt létesítének.

Nyomdánk szerfölött el van foglalva; legközelebb Radenich Ferenc jogtr. urnak, Rövid bevezetés a honi jogtudományba, ennek történeti rajzával című könyv jött ki sajtó alól; ki nemsokára terjedelmes jogtudományi könyv kiadásával fogja irodalmunkat szaporítani. — Nyomdánk fáradszalmas szorgalmu főügyelője Nagy Benjamin ur, a zenintézet fölvirágoztatására mindent elkövet.

Nyár folytán a polgári Casino minden értéken s a nemzeti Casinoval egyesült; Octoberben azonban a régi polgári Casino épületében kör alakult, melly 160 tagot számlál s ezekből 110 a nemzeti Casinoak is tagja: a kör alakulás programjaul a nemzeti színészet-pártolást tüzte ki, Havi és Szabó eddigelé dicsérettel s megelégtelünkre működött színésztársasága méltó is pártolásra. A kör különbözik amaz egyesülettől, melly a színésztársaság hasznosra fődözése végett szövetkezett.

Bizonyos kiváltságos osztályu urfi nem rég holtot bérelvén itt többnyire róka s egyéb állatokból álló festvényeket készített s a készeket köz szemlére tette ki, mivel a képek szemlélésére öszszgyűlt közönség e képekben az urfinak hitelezőji közti viszonyára s anyja irányában elkövetett váltóhamisítási pör, valamint egyéb városi körülmények re ismét, botránymellőzés végett az illető hatóság elközbás által végett vetett a lefőzött urfi kedvtöltésének.

Wagner József nyug. katonai orvos Pécsen települvén le, hasonszenvi számtalan sikerteljes gyógyításai által a közönség bizodalmat s tiszteletét méltán megnyerte még azért is: mert a hozzá seregleg szegény köznepet mindennel ingyen látja el. Ez érdemteljes férfiut a Pester Zeitungban egy valaki talán kenyér-irigységéből megtámadta, mert gyógyítása alatti 45 skarláthimlős gyermek közül 3 meghalt, holott az allaeopatha s hydropatha gyógymod után orvosoltak közül is több esett haláláldozatul. Mivel a közönségnél érintett Pester Zeitung ezen írójá bizalmat nem gerjeszthet, kész boszuvágyból mindent rágalmazni. Hinc illae lacrimae.

Idei borunk igen jó s akója 7 v. fton kel a fejérnek; a vörös bor akója Villányban s tájkán 5—6 ft ezüstben. Tüzelő jönmű fának 5 ft 12 kr e. p.; tölgyfának pedig 3 ft 36 kr e. p. árulattik öle.

Pécsi kőszénbányáinkhoz vezető ut, melly a legroszszabb alföldi utakkal vetélkedett, az önhasznukat állító bányatulajdonosok által igen jó karba helyzetetett s tapasztalhatni is már a vevők szaporodását.

A m. m. k. Helytartótanács utján városunk tanácsával is közöltettek alkalmazás végett amaz üdvös red-szabályok, mellyeket az élelemszeri pesti kir. bizottság eredvényteljesen eszközésbe vett. — A biztos vizsgálatok befejeztetvén feszülten várja városunk lakossága a kimenetelt. Er m i.

A m. g. a z d. e g y e s ü l e t mult évi június 7 kén tartott közgyűlésén következő pályakérdést tüzte ki:

Magyarország igen nagy részében néphijány levén egyik főoka a mezőgazdaság hátramaradásának, és silány jövedelmzésének, vajjon e hijánynak pótlására a bérrend-szer tágas alkalmazása, vagy állandó népesítés igér é biz-tosabb s kedvezőbb eredményt? mellyek mindkettőnek lényeges akadályai hazánkban, s mily esetekben vagyis mily

körülmények között érdemel egyik vagy másik rendszabály elsőseget? vannak e példák egy vagy más vidékén az országban, mellyek mind a két módnak jó vagy rossz eredményit egyenvalosan kimutatni képesek? Mik végre azon vezérelvek, mellyek a pusztai népesítések eszközlésül és előmozdításul hozandó törvények alkotásául sinormértékül szükség szolgálniok, minélfogva egy részről 1 ször a földbirtokos biztosítva látván igazságos követeléseit, gyarapodása pedig állandó közös érdek által levén füzve a telepedők sorsához, magát népesítésre ösztönözve érezze; más részről ellenben 2 szor a megtelepült családok sorsa sem a földtulajdonos, sem a megyei vagy egyéb hatóság részéről önkénynek kitéve ne legyen, s hogy 3 szor népesítések által hazánkban nemesak a napszamosok, hanem a vagyonos és önálló mezői gazdák száma is növekedjék; s hogy továbbá 4 szor a népesítések következtében a hazában új hűbéri viszonyok ne alakuljanak, sem 5 szor az ország egyes vidékeinek népölöslege külföldi bevándorlók tömegének, tán a nemzetiség ártalmával, föl ne áldoztassék? —

E pályakérdésre az illó határnápra két munka érkezett; az egyiknek jelgéje: „A népek minősége nagyobb suly, sem mint azok száma.” — A másik következő jelgét visel: „Hic opus, hinc laudem fortes sperate coloni.”

A folyó évi november 16 kán tartott közgyűlés a bemutatott versenyző munkákat kedvesen fogadta, s legkevésbébb sem kétkedett, hogy egyike e két munkának tán teljesen megfelelő a kitűzött pályakérdésnek; mind a mellett az egyesülethez több oldalról hathatósan támogatott azon folyamodás következtében, mellyel több névtelen által a pályázási idő meghosszabbítása kéretett, nehogy tán valamely nem reményelt jeles dolgozat kizártni látszassék, — a pályázási idő a jövő 1847 dik évi martius 1 ső napjáig elhalasztatott s a már beérkezett munkák a névreljő jelgés levelkékel egyetemben a gyűlés színen elnöklégg lepecsételtettek.

Azok tehát, kik a pályázási határnap ezen elhalasztásával élni kívánnak, ne terheltessenek, a jelen hivatalos hirdetést tulajdonásul venni. Pesten, november 20 kán 1846. Török János egyesületi titkoknak s. k.

A m. g. a z d. e g y e s ü l e t. (Vége) 2. Heinrich N. János, Karácsonyi László és Szathmáry Sámuel az Amerikából szerzett pamutmagból természetgyapot példányt beküldvén s ezen próba-termesztésről Gindly Rudolf és Karácsonyi László hazánkfi részletes tudósításokat terjesztvén elő, örömmel győződött meg azokból a szakosztály, hogy a pamuttermesztés hazánk melegebb vidékein illó ügyelés s állhatatos kitűrés mellett épen nem lehetetlen, s ennélfogva kilátás nyilik a gazdasági termelés egy új és pedig olly ága megalapítására hazánkban, mellynek hasznai mind status- mind mezőgazdasági tekintetben megmérhetlenek. Annélfogva a szakosztály valamint a kísérlettevő uraknak öszinte meleg köszönetet szavazott, ugy a közönségnek nagyobb buzdítására a kísérletekről szóló tudósításokat az egyesület lapjaiban közrebocsátani és szétosztás végett ujjolag magot szerezni elhatározá. —

3) Szokodi István veszprémi evang. tanító által beküldött bakonyerdei gyapotszerű termény haszonvehetőségének kipuhatólása végett nagyobb mennyiségre levén szükség, az illető ur ennek beküldésére megkéretni rendeltetett. —

4) Néhány csak augusztusban történt vetés után támadt cukorrépa-példányok bemutatattván, annak tanuságául szolgált, hogy a burgundi-répa, az ország alsóbb és melegebb vidékein aratás után elvetve, azon tarló-vagy is kerékrépat pótolja, melly második termesztésre csak a nedvesebb és hűvösebb éghajlatu felső vidékeken használható; s hogy e répa alkalmas, meleg és hoszsu öszszel megáldott esztendőkbén, habár aratás után vetve, még annyi édananyagot nyer, hogy cukorgyárak azt nyereséggel használhassák. Török János titkoknak, mint szakoszt. jegyző.

Az ismételtesztő szakosztály kertészeti alakulván 1) miután a gyümölcstenyésztés azon barátjai s előmozdítóji u. m. a baranyai fiókegyesület Gaján György thír, Gorove Károly thír, Hölczel József tisztartó, Nendtwich Tamás gyógyszerész, Sztraka Károly b. csabai tanító és Wölffel József, községi polgár, kiknek szives küldeményéből jött létre a jelen gyümölcs-kiállítás, bejelentettek, e szíveség illó méltánylata s kellemes tudomásul vétele mellett az imént említett társulat s érdemes hazafiaknak az Egyesület részéről öszinte köszönet szavaztatott; egyszersmind a beküldött gyümölcspéldányok bírálatára Havas Ignác, Hegyessy Péter, Nagy István thírak s egyesületi tagok kértettek fel. — 2) Dr. Encz a saját faiskolájában találtató gyümölcsfajok magyarított névjegyzékét a czéltől mutatván be, miszerint az abban előforduló elnevezések iránt, hogy azok a közönség előtt nagyobb nyomatékok nyernének, az egyesület mint szakbeli tekintély véleményét adni s illetőleg határozni méltóztatnék, a szakosztály a gyümölcstenyésztésnek a hazában minden oldalról előmozdítását különben is az Egyesület egyik igen szép, igen fontos feladatának tekintve, dr. Encz ur korszerű igyekezete iránt a legillóbb el-

ismerést véli tanusítani akkor, midőn e tárgybeli munkálat tökéletes kiegészítésére s befejezésére egész készséggel kezet nyujtandó, abban állapotodott meg, miszerint a pomologia baráti szerte a hazában az ott körülben találtató gyümölcsfajok nevei beküldésére kéressenek, hogy ekkint azok rendszeres öszszeállítás által a gyümölcstenyésztő közönség egy tökéletes gyümölcslajstrom birtokába jusson; minek czélszerű elintézésére a szakosztály Havas József helyt. tan., Havas Ignác, Nagy István Hegyessy Péter thírak, Vass Pál debreczeni kertész s egyesületi tagokat bizta s kérte meg. Végre 3) az idei érdemdíjazásra négy hazánkfi levén ajánlvá, különösen 1 ször Sztraka Károly békéscsabai iskolatanító, a benyujtott megyei és községi hiteles bizonyítványok szerint még 1831 től kezdve állandó buzgósággal iparkodik a gyümölcstenyésztés előmozdításán — terjedelmes faiskolájából a községet s vidéket számos nemes gyümölcsfajjal látván el s tanítván növendékeit a gyümölcstenyésztés gyakorlati fogásaira. 2) Szarvassy István szinte tanító Lajoskomáromban, ki saját nemes gyümölcsfáit, megyei, urodalmi s községi bizonyítványok szerint, részint igen jutalmas áron, részint ingyen osztogatja lakos társinak, sőt azok gyümölcsfáit ön maga nemestüti s s tanítja hetenkint annak gyakorlatára növendékeit; 3) Hár y Károly kassai polgár, kit a f. évben Kassán és Eperjésen tartott magyar orvosok s természetvizsgálók gyűlésének gazdasági szakosztálya ajánl megjutalmazásra, mint olly szenvedélyes gyümölcstenyésztőt, kinek fáradhatlan szorgalma s tárgyszerelme után a legmostohább helyen szemléltetni Pomona áldását; s ki 30—40 ezer eladható nemes csemetével bírván, ez által s fáradhatlansága példájával és szakisméretével igen igen eszközli a gyümölcstenyésztés terjesztését s előmenetelét; — végre 4) Farkas Imre enyingi tisztartó, ki a hercegi urodalomban egy terjedelmes faiskola létesítésén kívül, jobbagyoknak a gyümölcstenyésztésre szorgalmas ébresztője, nemesak példája, melly az utak mindenütt beültetésében is szépen mutatkozik, hanem az által is, hogy azoknak a faiskola-helyek leendő megajánlását tárgyzó kérelmeiket az illető helyen sikeresen pártolja, mindezen hiteles bizonyítvány s tanusított lelkes ügy-szeretelnél fogva, ébresztésül másoknak is követésre, a szakosztály kellő méltánylat öszinte érzete mellett, fölhitvatva éri magát a gyümölcstenyésztés említett baráti hazafiaknak a lelkes gr. Zichy Miklós bőkezűségéből alapított érdemdíjjal megjutalmazást indítványozni. Pesten, nov. 15 kén 1846. Péterfy József s. k. szakosztályi segédjegyző.

A kir. magyar természettudományi társulat Folyó év november 14 én délutáni 5 órakor tartá a kir. magyar természettudományi társulat évnegyedes közgyűlését. A szép számmal öszszgyűlt tagtársak körében Bugát Pál másodelnök, a társulat jelen állását híven ábrázoló díszes beszéddel nyitá meg a tanácskozást. A társulat évnegyedes munkálatiról adván számot, annyival inkább nagy örömmel hallottuk, hogy mind a kis- mind pedig a szakgyűlésekben tudományos jelentőséggel bíró jeles munkálatok fordulnak elő, mivel tudtuk, hogy részint az orvosok s természetvizsgálók nagygyűlése, részint az iskolai szünnapok miatt, a társulat munkásabb helybeli tagjainak nagy része a fővárost évenként elhagyván, ez által a társulat működése is nagy részben meg szoktak szünni. Dicsérettel kiemelhetjük az előforduló munkálatok között: a) Dr Rhédey Antal választványi tagtól hazánk egyik sajátlagos állatfajának t. i. a vakonyinak tökéletes kimerítő pontossággal véghezvitt boncz- és élettani vizsgálatát és annak leírását. — b) Molnár János r. tagtól a rókuskórházi kútvizek vegybontását. — c) Nendtwich Károly vál. tag. a lögyapot előállításáról értekezett. — d) A társulat a Kubinyiféle pályakérdést elfogadván, közzé tette. — A szakgyűlésekben a) Doleschall Gábor r. t. több esodaállatot küldött be, egyszersmind Miskolcz vidékének több természeti ritkaságait írta le levelében, u. m. egy csepegőkö-barlangot, a három helyen található csigalepeket s kövesülteket s a Miskolcztól egy órajársnyira található kőszent; b) Kósa Mózes vizaknai orvos székfoglaló értekezést küldött be az ember- és tehénhimlőről. c) Lenhossék József vál. tag Milne Eduard Nagy Péter által magyarra fordított állattana bírálatát olvasá föl.

Kedvesen vevék a jelen voltak azon fényes s ünnepléses eljárásról jelentést, mellyet a társulat nevében egy díszes küldöttség teljesíteni szerencsés vala János es. kir. főhercegnél s mellyről a társulat másodelnöke bővebben tudósítandja a t. cz. közönséget.

A könyvtárt s gyűjteményeket ajándékaikkal szaporították: Nendtwich Károly a szerzők nevében: „Geognostische Karte vom nördlichen Deutschland entworfen von W. v. Clemens Milwitz Berlin 1835.“ „Geognostische Karte vom oberungarischen Bergbezirk von Fest 4 Blätter.“ Zeyk Miklós galvanoplastikai készítményeket küldött. — Szily Gábor: „Természethistoria és mesterségtudomány. Készítette K. Sz. Pethe Ferencz. Első kötet. Bécs 1815.“ Horovitz Fülöp: „Cristallographia hungarica. Pars I. Pragae 1776.“ Hanák K. János: „Über einige neue Pseudomorphosen von Wilhelm Haidinger. Prag 1841.“ — Chronologischer Raupenkalender von Ch.

Frid. Vogel. Berlin 1845. — „Plantarum imagines et descriptiones Floram russicam illustrantes. Confecit E. R. Trauvetter. Monachii 1845.“ és Természetrája 4dik füzetét, Dr. Kratzmann Emil marienbadi orvos saját munkáit, u. m. „Die neuere Medicin in Frankreich 1846.“ „Die Lehre von Saamen der Pflanzen. Prag. 1839.“ „Das wichtigste über marienbader Heilwasser, welche versendet werden.“ — „Der Ferdinandsbrunnen zu Marienbad.“ — Reisinger János k. tanácsos saját munkáját: „Allattan a gerinczesekről. Első kötet. Buda, 1846.“ — Török József másodtitoknok: „Van Swieten Erläuterungen der Boerhawischen Lehrsätze von Erkenntniss und Heilung der Krankheiten. Wien 1755. 7. Kötet.“ — D. Laur. „Heisters Chirurgie Nürnberg 1752.“ — „Hufelands Journal für practische Heilkunde“ 1799 — 1831dik évi folyamatait. — Békely Zsigmond egy darab aranyásványt Erdélyből. — Virna u. János balsá-fa hasábot délamerikai Valparaiso vidékéről. — Eckstein Frigyes: „Collection de plantes alpines des montagnes qui avoisinent le vallé de Chamounix“ című schweizi növénygyűjtemény. Elnök ő excija megküldte számunkra a Berko-féle hagyományból vásárolt ásványgyűjteményt. Fodor András egy darab mészköveletet Hunyadmegyéből. (Folyt. köv.)

Kisfaludy-társaság. Elkészett pályamunka. Alalirhoz „Hunyady János pár kalandja utolsó éveiben“ című pályamunka a határidőn túl érkezvén, szerzője által, mint nem versenyezhető, visszavetethetik. Kelt Pesten, dec. 4jén 1846. Erdélyi János titoknok.

Budapesti napló. (Dec. 6kán.) Az ország külön vidékeiről szállongó hírek szerint aggasztó előjelei mutatkoznak az ideai rosz termésből származó szükségnek. Egész felső vidék népe nyomorúsággal küzd, mi még eddig nem annyira a már beköszöntő éhség mint inkább attól félelemnek tulajdonítható. Mint hírlék, az alsóvidékiek sincsenek megelégedve terményeikkel. Azonban az inség elhárítására meggyékszerzte czélszerű intézkedések történnék.

Fővárosunkban most a kereskedői élet forog krízis alatt; mult héten egyszerre három nagy tekintélyű kereskedő ház hirdett bukást; pedig hitelünk e csorbája nem az ideai élelemdrágaságból származik, hanem nagy részben abból származtatható, hogy kik nálunk a fényűzést eszközlik, önmagok mennek példával előre; szomorú dolog, ha a vállalkozói szellem így ferde irányban működik.

A magyar kereskedelmi társaság szenvedőlegesen helytelének minélelőbbi kinyomozása végett hírlapok útján tett fölhívására, miszerint mindeneműt őt illető követelések minélelőbb jelentessenek be, folyó évi nov. utóljait senki sem nyilatkozott, sőt kételytámasztó kérdézősködés sem történt; minélfogva a társaság újabb károsulástól nem tartván, annál biztosabban kezdheti meg újabb működését.

Mióta Pestmegyében a rögtönítélő hatalom kihirdetett, semmi rablásról sem hallani; az eszélyes tolvajok csak finom nyakraválót szeretnek, azért ovakodnak annyira a durvább kender-készítvényről. — Pest városában is szigorú rendőrségi parancs adatott ki, hogy esti 11 órán tul minden mulatóhely zárrassék be, azon mély belátással, hogy a bezárt helyen senki se maradjon; mert eddigi tapasztalás szerint zári körben biztosabban üzék játékukat az éj madarai. Ki nappaljában törí fejét, éjjel nyugalmasan alszik.

Egy házmaster az uri-utczából gondjait vadászattal szándékozván elúzni Rákos homokbuczkáji közt nem keresett vadra bukkant. Egy emberi holtest fekvék ott megfosztva köntösétől, minek eltakarítását eszközzendő a közel pályaudvarnál jelentést tett; s ott ezen megnyugtató választ nyerte: „tudjuk, hiszen már két nap óta fekszik ott meglöve, nemde tisztos öltözeti 's sebében pisztolyok vannak?“ A jelentő pisztolyokat nem látott, a ruházatból csak egy párrongyot; de a szívtelenségen elbámult. E rejtélyes esemény hatóság nyomozást igényel.

Gáty István tudós hazánkia 's e lapok egyik buzgó dolgozó társa következő című munkáját becsátotta közre: „Gyakorlati földmérés útkörrel, becslés földosztály és a távmérés. Pápa a ref. főiskola betűvel 1845.“ A tudományter, mellyen szerző működik, e korig jobbadán paragon hévert hazánkban; magyar nyelven rit matematikai munkát keveset mutathatunk, mi részint a magyar szellem természetiségének tulajdonítható, mert embereink mindéddig nem kitűnő számban foglalkodtak az elvont tudományokkal, más részről azonban azon részvétlenségéből származik, mellyel a leghasznosabbak iránt viseltetünk hiu tárgyak ellenében. De most felviradt hazánkban 's különösen mérnökeink e szabályozási korban elegendő tért nyertek önművelődésre 's irodalmunk magas tanulmányközleményekkel gyarapítására; miszerint erős hiedelmünk, hogy jelen munka is számos olvasónak 's pártolónak örvendő, csak azon tanulságos szempontból is, mivel a mérésnek eddig új 's kevés alkalmasított, de kényelmes eljárásu fájában ad utmutatást. A munkához 4 könyvomat 's több fametszetű tábla mellékelte. Ara füve 2 ft pengő.

Egerből épen most veszszük azon tudósítást, hogy folyó hó 8kán egri patriarcha-érsek nm. Pyrkér János László az egyháznak, hazának és emberiségnek dicsően élt 74ik évében felszádos vagyis arany miséjét tartandja, mellyre az esztergomi primás 's kalocsai érsekkel együtt számos püspök, egyházi méltóság és káptalani követ váratik az egri főkáptalan által e ritka ünnepélyre készített program és meghívás szerint. Az ünnepélyt emlékpénz is örökítendi.

Ausztria.

Prágából, nov. hónapról írják: Prága újabb időben fótanodája lón a szláv tudományosságnak. Folyvást mutatnak itt szláv írók, főleg oroszok és oroszok, cseh történettel, nyelv és irodalommal a forrásnál foglalkodók; így rövid időtül fogva Grigorowitsch Victor, kasani egyetemi

szláv nyelvtanár. Ugyanez az orosz kormány költségin nagy erély és kitartással két évi utazást tón Törökország belsejében, az ott még hátramaradt szláv, főleg szerb és bolgár népi írott emlékek nyomozására. Nem a szokott utazási irányt követte ő, nem utazott mint mások katonai őrkisérlet alatt, hanem egyetlen társsal járta be Thráciát, Macedóniát, Thesszáliát, Bosznják, Bolgárországot 's lb., mi mellett két izben török beyek baromiséga következteben nagy veszélybe jutott, mellyből csak lélekjelenléte szabadította ki. Többi utazóhoz hasonlólag nem birja eléggé dicsérni a bolgárok derék jellemét 's tudásvágyát, kik még nagy jövendőt ígérhetnek magoknak. Hallomás szerint több mint 2000 régi kéziratot vizsgált meg, 's köztük több mint 450 ó szlávot.

Amerika.

Az egyesült státusok kormány leghathatós rendszabályokhoz nyul a háborunak minél erélyesb módoni folytatására. Az éjszaki és keleti tartományok önkéntes ezredek alakítására vannak felszólítva, maga Pennsylvania 8 ezredet állit. Thornton kapitány, ki magát Rio Grandenél kitüntette, Ujyorkban toborzó egyedeket fogad rendes hadi szolgálatra. A mexicóiak részéről kemény ellenállást vártak. Kearney tábornok, ki Montereyt oddigelő háborítatlannul bírta, azon tudósítással lepetett meg, miszerint 15 ezer fővel nyomul Wool tábornok ellene Chihuahuaiban; míg egy másik, mintegy 5 ezer emberből álló csapat Uj Mexiconak tart. Ennélfogva kényszerültnék érzé magát, kisebb de elegendő részét katonaságának őrségül otthagya, a nagyobbikkal ellenség elibe menni. E mellett azonban Kearney tábornok hideg elszántságot mutat 's mint egykor Wellington tánczvizalmakat ad Santa Fében, mintha nyugalom 's béke uralkodnék, hogy szerencsés siker után annál nagyobb hadi fényben tündököljék. Santa Fében egy iszonyu magas gerendát ástak a földre, miről az unio zászlója fenyegelőleg 's ótalmazón vala lobogandó. Igen szembetűnő dolog, hogy az északamerikai félnek Montereynél szenvedett vesztesége hivatalosan még nem tudatik. Az ujjorki gyorsposta ujjorleansi levelezője tudni akarja, miszerint az északamerikai vesztesége sokkal nagyobb, mint azt Taylor tábornok hivatalosan állitá; így a harmadik sor-gyalogezredből csak 71 ember maradt meg, a tennesseie ezred több mint 300 egyedet vesztett. Az ujjorki gyorsposta mindazáltal még folyvást határozottan nyilatkozik a háboru irányzata: a hódítási harc, fegyveres propaganda elve ellen, melly naponkint mindinkább lép előszíne 's Rio Granden mintegy Rubiconon a titokteljes határt áthágta. Azonban habár visszanyomják is a háboru irányzatot, mégis, mióta a küzdelem meg van kezdve, csak egy kötelességek van az amerikaiaknak: teljesítése a népakaratnak, melly a végrehajtásban nyilvánul, csak egy vagyok: a dicsőségteljes siker ohajtása. Más rokonszenven nem ismérnek ok. E közben a már bevégzett octoberi választások a congressus és törvényhozás számára Ohio, Georgia, Florida és Pennsylvania státusokban váratlanul kedvezőleg ütötték ki a whigpártra nézve. A bonyolult háborutárgy 's a pénzügyek mostani nem épen virágzó helyzete kissé meggyöngitették a közbizodalmat a mostani kormány igazgatási képessége iránt, mihez az Oregon- és vámlakérdést számítva, nem épen csodálhatni, hogy a whigek olly váratlan nagy többséget nyertek.

A congressus összeülésétől, a mexicói háborut illetőleg, most nagy érdekekkel beszélnek 's valóban nem csekély fáradságra fog kerülni a szükséges intézkedések létele. A kölcsön elkerülhetlen. A congressus összeülése előtt a kormány semmi lépést nem tett e tárgyban. Pénz bőségben van, 's nem lesz nehéz ennek megszerzése, csak a tőkészeket győzze meg arról a kormány, hogy kötelezett-ségit pontosan teljesíteni. — Az Oregonba vezetendő vasut létesítése — ezen óriási vállalat, mindinkább nagyobb lelkesedésre talál az egyesült státusokban. — A Mexico ellen fordított haderőről annyi a különböző adat, miszerint értékes lesz hiteles kulföbül következő felszámítás: Taylor tábornok hadserge Montereyben áll 6640 férfiból, kik három osztályban, Butler, Worth és Twiggs tábornok parancsai alatt vannak 's rendes katonák és önkéntesekből állnak, Comargónál 2100, Matamoras mellett 1000, Matamoras és Bravo torkolata közt 4550, Punto Isabelnél 120 egyed létezik. Comargóban 700 beteg 's kóroncz fekszik, Matamorasban 700 van a kórházban. Ez a betegekkel együtt 9170 embert tesz. Wool tábornok Chihuahua ellen 4000 főt vezet, Kearney tábornok Santa Fe mellett 2700 fővel áll. Így tehát az egyesült státusok harczeréje, mellyel Mexico ellen működnek, 22510 főre megy — összesen 41 ezredből állván.

China.

Münchenbe Chinából érkezett levelek többi közt jelentik, miszerint két amerikai hadihajó Jeddóba a sergunok vagy ugynevezett világi császárok fővárosába vitorlázott, kereskedést nyitandó Japánnal. Ha e birodalom u-

ralkodóji jószerün nem akarnának erre hajlani, akkor az amerikaiak erőszakhasználatra határozatvák el. Az angolok elvonulása Tinghaiból, a paradicsomszerű Tsuzsan sziget-ség főhelyéről, gyászszal töltte be az ottani lakosságot, így hangzanak legalább az európai tudósítások. Schanghai tartomány fontossága naponkint növekszik; Amoi ellenben egészségtelen hely 's az idegenek könnyen vesztket lelhetik benne. China státus háztartása mindinkább nagyobb zavarba sülyed; a kiadások szaporodnak 's évenkint nevezetes hiány találtatik a pénzügyekben. Miután tehát valamennyi eszköz, mihez a cantoni kerület kormányzósága folyamodott, nem elégséges, végül a századok óta elhagyottan heverő bányák megnyitására határozatvák el magokat; valamint több helyütt máris gazdag arany és ezüst ércze találtak. Ezen felfödözés nagy benyomást idézett a kormány és népségben elő, 's hizelegnek magoknak, miszerint legközelebb jövendőben bányák szorgalmas művelése által a nyomasztó pénzszükségen segítve leend.

Portugália.

A Cintra melletti ütközet, így hangzanak a novemb. 11kei lissaboni tudósítások — nem olly határozottan ütött ki a királyi sereg részére, mint eleinte állitattott. A pór nép kétségbeesőleg harcolt 's lépésről lépésre vonult hegyei közé, egyetlenegy foglyot sem hagyván a királyiak kezében. A lázadók csak azért szüntették meg a lödözést, mert puskaporuk elfogyott. Vezérök Ignacio de Barros, megfutamlott, 's mint szökevény a „Hibernia“ födözetre menekült. Schwalbach tábornok Evorát lödöztteté, mellyet Bomfin vitézül ótalmazott, 's óránkint haderősítést várt. Halomás szerint Sa da Bandiera Portót megtámadta és Casa bárót megverte. Sa da Bandiera az ütközetben állitóltag megsebesített. A királyiak részéről 36 sebesültet hoztak Lissabonba. Cacilhas 's Almada népsége nyilt lázadásban van a királynői kormány ellen. A zendülők az almadaí sűrűgönydét özszerombolták. Így tehát a kormány minden oldalra kénytelen figyelmét fordítani.

Nov. 11kei lissaboni levelek szerint Wyld angol ezredes, Albert herczeg főlovászmestere, 4kén donna Maria királynővel értekezett, mire Portóba utazását 12kére határozta. — A királyi sereg már négy ütközetben csaptak a zendülőkkel össze, t. i. Viana, Villareal, Evora és Cintra előtt, 's legyözték amazokat. Egy Campo-Mayorból érkezett utas szerint a portugál szabadelvűek az ország valamennyi városiban, kivéve Lissabont és Jelvst, az alkotványos zászlót tüzték ki. Minthogy a campomayori lakosok hasonlólt cselekedni szándékoztak, ennélfogvást az ottan tartózkodott spanyol kereskedők mind gyorsan elutaztak. Köz volt a hiedelem, miszerint Jelves nemsokára szinte a forradalomhoz csatlakozik.

Lissabon nov. 17keig nyugalmas állapotban volt, újabb ütközet nem fordult elő 's remélték, hogy Wyld brit ezredes közbenjárása által szerződés fog a háboruszkodó felek közt létesülni. E közben das Antas és Saldanha 25 angol mérföldny távolságra álltak majd egyenlő haderővel egymással szemközt.

A Times nov. 20káról ezt írja: egy hajón, melly Lissabont nov. 11kén délutáni 3 óraker hagyta el, néhány órával újabb tudósítások érkeztek. A kapitány állitása szerint elutaztak nagyon zavaros 's ingerült állapotban létezett, 's általányosan azt hitték, hogy a királyi sereg nem vinnak majd kedvező sikerrel. Saldanha 's a néppárt serei közti ütközetről még nem érkeztek hiteles tudósítások. A brit hajócsapat minden pillanatban készen állt a királynő és családja ótalmazására. A Portóba vitorlázott amerikai fregatát nemesak akadályoztaták a bemenetelben, hanem még olly tüzelést kellett kiállnia, mellynek következtében egy szomszéd kikötőbe volt kénytelen menekülni. Egyébiránt általányos ügypangás uralkodott. — November 11kén das Antas gróf még folyvást Santarembe tartózkodott; Saldanha 3 lieunyire táborozott a nevezett városról. Ohajtva várták Lissabonban a brit ezredes Wyld által vállalt közbejárulás eredményét. Evora a Schwalbach tábornok által ellene intézett ályuztatás következtében nagyon sokat szenvedett.

Anglia.

A Times nagy örömmel hirdeti, hogy jövendőlése az amerika-mexicói háborut illetőleg teljesült: a háboru maga semmi lényeges előhaladást nem tón, Polk elnök ellenben és kabinetje, mikép a congressus választások kimenetelét mutatja, népszerűségüket veszttették általa. „Főnehézsége Polk urnak, így ir a nevezett lap, a pénzügyi zavarokban fekszik, mik őt környezik 's ezeknek kell jövő congressusban tökéletes vitatás alá kerülniök. Mikép egyik levelezőnk biztosan állitja, ama háboru az utolsó hat hónapban nem kevesebbe mint negyven millió dollárba került, 's mi ezen számításat koránsem tartjuk tulzottnak, ha megemlékezünk, hogy az amerikai hadsereg 's hajóhad nem egyedül szárazon és vizen tartatik 's fizettetik, hanem azt nagy részben csak most kelle teremteni 's fölszerelni. Egy

ország, mely tömérdek hadivárral 's nevezetes állandó se-
reggel el van látva, háborut természetesen mérsékelt mó-
don viselhet 's a nélkül, hogy rendes évi kiadást tulságo-
san nagyobbítsa. De egy 20 ezer főnyi haderő fenállása,
melly idegen országban működik és szükségét egészen ha-
zából nyeri, hallatlan újdonság az egyesült státusokban
— újdonság költségvetésében 's újdonság politikai állapo-
tában. Midőn a congressus egy elhamarkodott bill által az
elnököt 50 ezer önkéntes-kiállításra meghatalmazá, akkor
az igazgatáson 's a szerződő feleken kívül senkinek még
eszméje sem volt, milly iszonyu terhet hárítanak az ország-
ra... Illy körülmények közt nem csudálkozunk, hogy Polk
népszerűsége 's hatalma mindinkább csökken, hogy sok
státusban a választások a whigek részire hajlottak, 's
hogy kilátása van tényeiről egy neki ellenséges képviselő-
ház előtt számolni. Ha ezen eset bekövetkezik, akkor a leg-
erősb rendszabályok, miket az amerikai szerkezet nyújt, 's
miket a jelenkori erkölcsök megengednek, nem lesznek e-
legendők egy illetén kormányzat balfogási 's ferde tettei
büntetésére. — A harczteréről aligha érkezik oly fontos
tudósítás, melly az amerikai nép haragját lefegyverzené,
vagy Polk állását javítaná. Montereyben a mexicóiak legu-
tobb tanúsíták, hogy bástyák mögött spanyol elődek ismé-
retes vitészségével bírnak harczolni; a várost ugyan elvégre
meghódították az amerikaiak, de elfoglaltatása nagyobb
árba került nekik, mint a mexicóiak vesztesége. Miután az
amerikai kabinet Taylor tábornok fegyverszünetét helyben
nem hagyta, nem sokára ismét hasonló megtámadásról,
melly Saltillo ellen készül, hallandunk. Santa Ana nem lesz
képes hadsergével a hely őtalmára kellő időben érkezni;
de lehető sietséggel megelőzi serge derekát egy előre szá-
guldo hadosztálylyal 's a hely megvédi magát eljöveteleig.
Minden bizonnyal Saltillo bukása eldöntő csapás lesz Mexi-
córa nézve, mert a fővárostól több mint 600 angol mér-
földnyire fekszik. Ellenben a Saltillo ellen intézendő meg-
támadás kudarcza Taylor tábornok biztosságát 's híret leg-
nagyobb mértékben veszélyeztetheti. Katonai szempontból
tekintve, hiba volt az amerikai kis haderőnek gyöngítése az
által, hogy osztagyokat Californiába és Santa Fébe küldöt-
tek, hol semmi ellenség nem vala legyőzendő. Ama tarto-
mányok bírása nem csupa katonai foglalástól függ, mit né-
hány ábrándozó fő hajt végre, hanem a hadvezető felek
közt létesítendő béke föltétitől.

Nov. 19kén este Forsyth fővámvizsgáló, több más
vámtestis kíséretében, a Gravesend mellett fekvő „Glenelg“
hajó födözetére ment 's nyomozást tartván elkobzásképp le-
foglalá azt a külföld számarai hadfogadást 's hadikészü-
ést tilalmazó törvény megszegte miatt. 20kán ugyanazon

vámtestisvelő hasonló okból a Blackwall melletti keletin-
dai révben horgonyzó „Monarch“ és „Neptun“ gőzöse-
ket is elkobozta. Hallomás szerint ezen három hajó egy
Anglia 's Irlandban titkosan készülő táborozáshoz tartozott,
mellynek célja erőszakos eszközökkel kormányi felforga-
tást eszközölni egy, Angliával béke 's barátságban levő dél-
amerikai státusban. Midőn Glenelg lefoglaltatott, már 350
férfi volt födözetén, kik ürügyleg ugyan kivándorlók,
valóságban azonban hadi szolgálatba szegődött egyedek
valának. Glenelg szép, nagy, 1200 tonnányi hajó 's eddigelő
Keletindia járásra használtatott; a Monarch és Neptun
nagyobb osztályu gőzösök, mellyek nem rég a fő gőzhajó-
zási társaságéi voltak. A Monarch London és Leith, a Nep-
tun London és Hamburg között járt. Forsyth utasítással
bír, miszerint mind a három hajó hihetőleg a korona bir-
tokába jutand. A hajók Flores tábornoknak Ecuador ellen
szándékolat táborozáshoz tartoztak, mi végre az, mint tud-
va van, Spanyolországban is szedett katonákat.

Franciaország.
Krakónak az ausztriai császárságba történt beke-
leztetési híre vérszel fenyegetni látszik Guizot minisztersé-
gét. A j. des Débats és a Constitutionnel csak szárazon
közlik az eseményt, de a National olly commentárral, melly-
ből már is láthatni, milly hatalmas fegyvere leend ez az el-
lenzéknek jövő k. ülésben. Guizot nagyon is határozottan i-
gérte a kamr. hogy Krakó függetlenségét nem félhetni. A
francia kormánynak tudnia kellett a három hatalmasság
határozatát, mert másképp legalább elkerülte volna a pert,
mellyet most 3 lengyel hírlap ellen kezdett. A lengyel me-
nekvők minden pártjának volt lapja, kettő 5—6, egy pedig
már 10 év óta rendszeren jelenik meg, a nélkül, hogy tőlök
a biztosíték követeltetett volna 's most egyszerre megidéz-
tetnek, mivel a törvényes formákat meg nem tartották. Mi-
vel kétségkívül pénzüik nincsen, mellyel a rájuk szabandó
büntetést, vagy a biztosítékot kifizethessék, az egész eljárás
elnyomatás szintét viseli 's a Constitutionnel ebből azt
következteti, hogy valóban csak ez a cél, 's a formahijá-
ny csak ürügyül használtatik az absolut hatalmak iránti
kedveskedésből; a National pedig felkiált: „Ez tehát Gui-
zotnak szilárd felelete Krakóra nézve? A nsszívút, mint is-
mérjük őt meg mindinkább 's jobban és jobban. Tíz évig
Anglia alamizsnáiból élt, ma, ha teheti, kénytelen az éjszakai
hatalmak kegyéből élni. Látjátok, mint jutnak napfényre a
házassági kedvezések országunk javára. Azt mondák,
hogy az nagy dynastai siker 's mindinkább meg inkább
meg fogunk győződni: milly nagyszerű az ebből következő
nemzeti siker. Azután elmondja, miként néhány nap előtt
egy demokrata lengyel házában kutatásokat tett a rend-

őség, irományit összeszedvén a külügyi miniszterhez
vitte. Szintgy nyilatkozik az Univeris, 's emlékezteti Gui-
zot a jun. 16. 's jul. 2kán mondott szavaira.

Olaszország.
Rómából írják, miszerint az új pápai kormány, a pénz-
ügyek rossz állapota következtében, kényszerültnek látja
magát státuskölesönhez folyamodni; 's olly nagysis a mos-
tani státusfejdelem iránt a közbizalom, miszerint az máris
több jelentékes bankárháztól előnyteljes ajánlatokat nyert.
Mindazáltal mielőtt határozást hozna e' részben ő szentsé-
ge, Gizzi bíbornokot egy a kincstári szükségeket 's orszá-
gos segédforrásokat kimutató jegyzék-szerkesztésre biza-
ta meg. De szörnyű nehéz a szükséges okirományokat a
tartományi tisztviselők hanyagsága vagy rossz szándéka
miatt előállítani, kik könyveik és számadásaikat soha nem
vezették rendszeren. Mégis sikerült Gizzi bíbornoknak egy
pénzügyrendezési terv, 's bármilly fárasztó munka legyen
is annak létesítése, a kormány állhatatos lesz 's e' részben
minde a jó gondolkodásu honfi rokonszennvel nyilatkozik
mellette. —

Görögország.
Nov. 15kei atheni hírek szerint a kamarák 12kén
zárattak be Kanaris tengerészminiszter által, miután a mi-
niszterelnököt betegség tartóztatta ettől vissza. Ezen be-
tegség miatt Kolettis az általa eddigelő igazgatott négy
tárczát hivatalársinak adta által. Albrecht porosz kir. her-
ceg még folyvást Görögország éjszaki részén utazik. Athe-
nébe visszaérkezése nov. 18kára volt jelentve.

Törökország.
Bederhan bey kurdifőnök szándékát létesítette 's a
nesztorianus keresztényeket megtámadta. A nesztorianu-
sok legnagyobb részétől lakott földtér sivatagga tétetett.
A mi élt, mind lekonzultatott, mi értékkel bírt, elrabolta-
tt 's a többi mind lángoknak adatott martalékul. A mos-
suli pasának Bederhan bey háromszáz keresztényen főt kül-
dött azon üzenettel, ha a pasa ezen ajándékot tisztelettel
nem veszi, nemsokára háromszáz török főt is fog neki
küldeni. A pasa ugyan hallomás szerint szemére hánytá
gonosz szándékát a beynek, sőt még fenyegetőzött is; de
mint látszik, ez nem is hederített reá. — A cholera Bagdad-
ban már ramazan óta dühöng 's nem egész tizennégy nap
alatt 4,500 ember lón az epemirigy áldozata; harmada pe-
dig a lakosságnak futással menekült előle.

Elegyhír.
Weisz balletánczosnó fiatal tánczos gyermek-ser-
gestül másodsor szállt hajóra Ujyork felé, miután t. i. el-
ső ízben a Great Britain gőzösön hajótörést szenvedett.

97ik szám.

Csődület 3d. elemi iskolatanítóására. T. n. Somogy várme-
gyei Kaposvár városában alakított 3ik elemi iskolatanítóására ezennel csődület hirdettek;
mellyet elnyerni szándékozó alkalmas egyedek vagy személyesen, vagy bérmentes levél-
hez csatolt, de minden esetre oklevelesített folyamodással jövő 1847ik évi sz. György nap-
pig a városi tanácsnál magokat jelentsék. Kelt Kaposvárot 1846ik évi sz. András hó 12én
1—3

Uj munkahirdetés. Aulirtnak 11 év elfolyása alatt nagyban tett foly-
tonos kísérlete azt mutatván, hogy az 1835dik évben általa feltalált és a Jel. Társalko-
dójába iktatott 's megis vitatott tudósításában érintett tükör-műszerek által topogra-
phia földmérések nemesak szintolly pontossággal, hanem sokkal hamarabb és kényelme-
sebben végezhetők legyenek, mint bármily más ismértes mérő műszerekkel: fenirt évben
tett ígérteit beváltandó a tükörökkel földmérést illy czimű munkájában, **Gyakorlati
földmérés tükörökkel, becsleges földosztály és a Táv-
méréső,** ezennel közrebocsátja: mellyben a földmérésen kívül a földosztály is, e-
gészen más alapokra fektetve, mint mi legjobb szerzőnk munkáiban található, tárgyal-
tatik a felszámítások könnyítésére több rendbeli segéd táblákkal ellátva. Ehez jó a
Táv-méréső, vagy is a távoloknak dioptrikai uton, mérés nélkül pontos meghatározása.
A munka 16 iv több segéd szám- és 4 könyomatú táblával: tiszta velin papírra nyomva
ára füzve 2 ft p. E' munkát megszerezhetni E g g e n b e r g e r József és fia könyváru-
sának Pesten, a szerzőnél Tatában, és Tarczy Lajos tanár úrnál Pápán, G á t y. 2—3

**Víz-malmok, vendégfogadók, kocsmaik, kereskedési boltházak, bor- és pályin-
ka-mérési és husvágási jogok, serház, pályinka-égető ház, mész-égetés, pipa-agyag-
ásás** 1847dik évi april 1ső napjától kezdve három évre bérbé adának.
Német-újvári Batthyány Iván gr. urnak tettes Baranya vármegyében fekvő Boly
uradalmi részéről 1847dik évi január 13dik és 14ik napjain. Boly mezővárosában az
uradalmi tiszti-teremben, szokott délelőtti órákban tartandó közarverés utján követke-
zendő vizimalmok, vendégfogadók, és kocsmaik, (vagy a földesuri vagy a bérlő tulaj-
don bor- és pályinka-italaira) — kereskedési boltházak, falusi husvágási, — bor- és pá-
lyinkamérési-jogok, serfőző és pályinka-égető-házak, mészégetés, és pipaagyag-
ásás, 1847dik évi april 1ső napjától egész 1850dik évi martius végéig számítandó há-
rom esztendőre, különös, a tiszti teremben naponként olvasható szerződések mellett
bérbé adandók; 's minthogy a megajánlandó évenkénti bérsomma fele biztosítás gya-
nánt és czim alatt az árveréskor lefizetendő leszen, a bérleni szándékozók illően
megkéretnek, hogy e' végre elégséges sommával ellátva a' fen kitézött helyen és idő-
ben megjelenni sziveskedjenek.

I. Malmok. 1) Belvárdi malom 3 felülesapó kerékre. — 2) Olasz malom 3 felü-
lesapó kerékre. — 3) Hídori malom 2 felülesapó kerékre. — 4) Magyar-Peterdi malom
2 felülesapó kerékre. — 5) Kessei Pajer malom 2 alulesapó kerékre. — 6) Vörös ma-
lom, a borjádi határban, 3 alulesapó kerékre. — 7) Devecseri malom 2 felülesapó
kerékre. — 8) Kassai Pajer malom 2 felülesapó kerékre. — 9) Borjádi falui malom 3
alulesapó kerékre. — 10) Trinitási malom 2 alulesapó kerékre.

É R T E S Í T Ó.

1846.

**II. Vendégfogadó és kocsmaházak, husvágással, urasági- vagy bérlő bor-pá-
lyinka- ser- italokra.** 1) Boly mezővárosban, a Pécsről Zomborba vezető orsz. keres-
kedési közuton. — 2) Bojárfa faluban, kocsmaház, husvágással. — 3) Rác-Tötös fa-
luban, a köz kereskedési uton. — 4) Virágos faluban, vendégfogadóház, a Siklóstra
vezető kereskedési közuton. — 5) Racz-Petre faluban, vendégfogadóház, a Pécsre
vezető kereskedési közuton. — 6) Vokány faluban, vendégfogadó-ház, kereskedési köz-
uton. — 7) Áta faluban kocsmaház. — 8) Gyula pusztában, vendégfogadó-ház, a Pécs-
ről Mohácsra vezető országos posta és kereskedési köz utban.

III. Uradalmi bolt- és kalmárházak. 1) Vokány, 2) Nagy-Budmér, 3) Kis-Bud-
mér, 4) Kövesd, 5) Német-Palkonya, 6) Áta, 7) Kassa falukban.

IV. Földesuri bor-pályinka- és sermérés, a bérlők tulajdon lakházaiban. 1) Boly
mezővárosban, a második kocsmaház; földesuri bor-pályinka és serméréssel, ele-
del-főzés, sütés és vendégzállozás nélkül. — 2) Boly mezővárosban, a harmadik
kocsmaház; földesuri bor-pályinka-méréssel, eledele-főzés, sütés és vendégzál-
lózás nélkül. — 3) Nyomja faluban, a bérlő tulajdon bora és pályinkája 's urasági ser-
kimérés; tulajdon lakházában, husvágás nélkül. — 4) Boly mezővárosban, az éven-
kénti négy rendű szabadalmas vásárok alatti eledele-főzés sütés és urasági bor- és pá-
lyinka kimérés. —

NB. Ha a fenebbi vendégfogadó és kocsmaházak bérlője azokban tulajdon
boraikat és pályinkájokat kívánák mérni: ezen mérési jog is különösen bérbé adan-
dó leszen. —

V. Falusi husvágások, épületek nélkül. 1) Nyomja faluban; a bérlő tulajdon
lakházában. — 2) Kis-Budmér. — 3) Nagy-Budmér. — 4) Kövesd és Jakabfal. — 5)
Batthyány-Iván és Német-Palkonya. — 6) Olasz és Hidor. — 7) Belvárd faluban és Gy-
ula-pusztán. — 8) Lothárd faluban. — 9) Birján. — 10) Kassa-Devecser, Magyar-Peterd
falukban. — 11) Herend. — 12) Szökéd és Áta falukban.

**VI. Földesuri bor- és pályinka-mérés a jobbágy helységeken; és pedig: a pá-
lyinka-mérési jog egész érben; a bormérés-jog kizárólag sz. Györgytől sz. Mihály
napjáig; a községeket közösen sz. Mihálytól egész sz. György napjáig.** 1) Német-
Palkonya. — 2) Jakabfal. — 3) Magyar-Peterd. — 4) Szökéd. — 5) Áta. — 6) Kis-Töt-
fal. — 7) Nagy-Budmér. — 8) Kassa. — 9) Herend. — 10) Hidor. — 11) Batthyány-Iván
— 12) Lothárd. — 13) Birján. — 14) Devecser. — 15) Kis-Budmér. — 16) Belvárd. — 17)
Olasz. — 18) Kövesd falukban.

**VII. A serház Trinitás pusztában, azon joggal, hogy a bérlő ottan főzendő
serét és élesztőjét az uradalom körében kimérhesse.**

**VIII. A pályinka-égető-ház Trinitás pusztában, az ehez tartozó lak- és egyéb
épületek és edényekkel.**

IX. Mész-égetési jog, Trinitás pusztában, a pipaagyag asathatásával együtt.
Boly, november 12én 1846. A z uradalmi főtiszt s t s é g. 3—3

Dunavizállás: Budán, dec. 5kén: 6' 11" 3''' az 0 felett.

Lapunk mai számához a Pesti Divatlap programja van mellékelve.